

Бражник Анна Геннадіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Міносян А.С.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ В ОККУПАЦІЇ

Сьогодні піде мова, про одне маленьке затишне та курортне місто.

Бердянськ завжди був перлиною Азовського узбережжя та одним з найкращих грязьових курортів України. Але війна внесла свої корективи. Ранок 24 лютого змінив життя кожного українця й бердянці не виключення.

О 5:30 Бердянськ прокинувся від вибухів, декілька «прильотів» по військовій частині та кілька постраждалих, тоді війна здавалась чим-то не справжнім, пройденим в підручниках історії, але це був тільки початок.

25.02 – на Бердянськ рушила колона військової техніки під знаком Z, кожне повідомлення у чатах міста з новою геолокацією військ вбивали надії містян на мирне та спокійне життя. Але цей народ не подолати. Наступного дня жінка кинула коктейль Молотова у техніку, на честь чого перед Днем Незалежності НБУ випустила монету. А ще днем пізніше, чоловік з цигаркою в зубах переніс протитанкову міну.

28.02 – офіційне визнання Бердянська і Запорізької області, як Тимчасово Окупованої Території. Росіяни зайняли відділ поліції, одразу ж почали шукати порт та була перша жертва – хлопець, який зустрів їх замотаний в український прапор.

Щодня до 20 березня о 12:00 на Площі Єдності відбувалися мітинги проти окупації. В будь-яку погоду, за будь-яких обставин люди крокували Приморською Площею, висловлюючи свою позицію. Але вже після 10 березня почалися перші затримання та перші політв'язні. Саме тоді все місто дізналося, що значить «На подвал». Хоча й тоді бердянці не здалися – вони схопили 2 військових та почали бити.

24 березня я прокинулася від криків батьків: «Нас бомблять», «Ну, звичайно, війна в країні», - відповіла я. Але коли вийшла на балкон – зомліла! ЗСУ потопили корабель «Саратов», який нещодавно зайшов у порт, та підбили ще один.

1 квітня вже висів російський та радянський прапори в центрі міста, а 15 – зняли герб. Але росіяни не зняли його з прокуратури – місця, де вони працюють.

Щодня протягом 3-4 місяців Бердянськ чув звуки гелікоптерів та бомбардувальників, а одного разу, вони летіли так низько, що можна було побачити номер гелікоптера. Також регулярно було чути вибухи, як завіряли самі окупанти – це розмінування у порту.

Під час підготовки до референдуму були вбиті комендант Бердянська, заступник Голови Військової Міської Адміністрації з комунально-житлових питань Олег Бойко та його дружина Людмила Бойко, що очолювала виборчу комісію з проведення референдуму.

З 22 по 27 вересня відбувався референдум. За словами моїх батьків, до них прийшли декілька представників виборчої комісії з 2 військовими та спокійно запитали, чи готові вони вже зробити свій вибір, нащо тато відповів, що ще не налаштовані та пообіцяли прийти у вихідні. До них «у гості» більше не приходили, як і батьки на виборчі ділянки 30 вересня указом президента Путіна відбулась анексія усіх окупованих територій.

У моєму місті також діяла БПА – Бердянська Партизанська Армія. Вони влаштовували так звані «українські» ночі росіянам, «прибирали» зрадників та розвішували українські прапори.

Життя в окупації, під триколом, дійсно було важким, прокидатися серед ночі від вибухів, автоматних черг, на слух встановлювати з чого стріляють, дивитися щодня на військових, що прийшли з війною, боятися говорити українською мовою – напевно, це випробування було мені необхідно, щоб зрозуміти наскільки сильно я можу любити Україну! Виїзд з окупації був не легше: 5 діб у полі, 2 обстріли, страх за своє життя, погрози в мій бік, що не випустять та шалена жага повернутися додому – в Україну! А потім перші зруйновані села, та усвідомлення усього, що відбувається, ще більша ненависть до росії. Трохи згодом перший український блокпост і таке омріяне «Слава Україні!», поки чекали коли збереться

колона, я нарешті побачила жовто-блакитний стяг, сліз було не спинити. Дорога до Запоріжжя, оформлення, та неймовірний страх людей у військовій формі, тому що в моїй голові геть не вкладалося, що військовий = добро, захист та Україна! Тільки згодом, коли пройшло більше 3 місяців я почала нормально реагувати на наших захисників, вже не хочеться збігти! Мабуть переломним моментом став великий обмін полоненими, коли повернувся знайомий хлопець, що боронив Азовсталь. Із Запоріжжя я поїхала до родичів, і коли ввечері була сирена, зрозуміла, що бути українцем – це справжній подарунок долі, так, країна трішки скалічена та зруйнована, але Україна все така ж гарна, та найулюбленіша! Наразі мені настільки все одно, під обстрілами, без світла чи Інтернету, заберіть хоч всі переваги цивілізації, головне бути тут, на рідній Українській землі!

Герасіменко Г.Ю.

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.*

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СОЮЗУ НАЩАДКІВ ГОЛЛАНДСЬКИХ ВИХІДЦІВ НА УКРАЇНІ»

Провідну роль в економічному і суспільному житті країни в період непу відіграли кооперативи. На початку 20-х років у місцях компактного розселення національних меншин утворюються національні (німецькі, єврейські та ін.) кооперативні товариства, функціонування яких здійснювалося відповідно, до традиційних напрямів господарської діяльності та особливостей соціальної структури певних національних груп. Серед товариств національної кооперації особливе місце посідав «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні».

У 1921 році був утворений «Союз громад та груп менонітів Півдня Росії», який після перереєстрації РНК УСРР 14 серпня 1923 року отримав назву «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні» [2, с. 36]. Статут організації визначав, що до її компетенції входить господарська, культурно-просвітницька та соціально значуща робота в середовищі менонітів: постачання членів Союзу товарами та сировиною, забезпечення їх оборотними коштами в справі закупівлі та збуту, виконання завдань державних органів, відродження сільськогосподарської промисловості, догляд душевно хворих, глухонімих, безпритульних і таких інших в установах Союзу, сприяння освіті, особливо сільськогосподарській, страхування від пожеж [2, с. 36-38].

Організаційно «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні» складався з Центрального правління (місце перебування – колонія Орлово, а з 1925 року – м. Харків) та 20 районних управлінь, які діяли у 157 населених пунктах України. Зазначимо, що хоча за статутом Союз і об'єднував «нащадків голландських вихідців», однак його членами як кооперативної організації у більшості були німці [1, с. 154]. У 1925 році Союз охопив майже вісім тисяч господарств із населенням 55 тисяч чоловік в основному Мелітопольської, Криворізької та Запорозької округ. У господарську структуру Союзу входили кредитні, торговельні, споживчі та сільськогосподарські (в основному скотарські) кооперативні товариства, а також пекарні, млини, маслобойні та інші підприємства. Кошти Союзу формувалися за рахунок пожертвувань, внесків членів кооперативних товариств та займів закордонних організацій. Значну фінансову допомогу Союзу надавали, зокрема, «Товариство американської менонітської допомоги» (АМД), «Російсько-Канадсько-Американське пасажирське агентство» (РУСКАПА), «Загальна Комісія для закордонних нужд «Вінтервійськ» (Голландія)» [1, с. 153]. Фінансові кошти СГВ мали формуватися за рахунок залишків сум, зібраних при організації